

SVOBODNA SLOVENIJA | 85 LET

ESLOVENIA LIBRE

Glasiło Slovencev v Argentini

www.svobodnaslovenija.com.ar

Svobodna Slovenija

svobodna.slovenija

Leto LXXXV | 2. avgusta 2026 - Buenos Aires, Argentina | Št. 16

SPOMINSKA PROSLAVA *na Pristavi*

Spominsko proslavo na čast žrtvam vojne in komunistične revolucije na Slovenskem smo pričeli s sveto mašo, pri kateri smo se Bogu zahvalili za njihov zgled pričevanja za vero in tudi smo prosili za duše tistih, ki so te grozote storili, naj jim Bog da milost, da se spravijo z Njim.

Po sveti maši nam je Dominik Oblak osvežil kontekst, v katerem se dogaja film »Naša Kri«, ki je bil potem predvajan.

Navajam nekaj nagovarjajočih misli, ki jih je Dominik delil z nami:

»Zakaj se začenjajo spori in posledično

tudi vojne? Zato, ker se v srcu opustijo božje vrednote in zapovedi in človek nasede hu-dičevim skušnjavam, kot so: nevoščljivost, zavist, pohlep, občutek mogočnosti in več-vrednosti. In če to, kar nekomu pripada ne dobi zlepa, želi pridobiti zgrda, z močjo, z nasiljem.

In tako se je leta 1941 začela vojna v Slove-niji, ko sta Nemčija in Italija napadli in zasedli Slovenijo, ker »jima je to ozemlje pripadalo«. Okupacijo pa so izvedli s krutostjo in z veli-kim nasiljem: zapirali so politike, duhovnike, učitelje in jih pošiljali v koncentracijska tabo-rišča; streljali so talce, izgnali cele družine v delavska taborišča, prisilno mobilizirali slo-venske fante v nemško vojsko in jih pošiljali na fronto v Rusijo in Francijo.

Bil je čas težkih odločitev: ostanem ali grem? In če se je kdo uprl, so še huje postopali z domačimi in s celo vasjo.

Zaradi te okupatorjeve nasilnosti so se zasnovala razne podtalne odporne skupine kot Četniki, Slovenska legija in O. F., ki so jo vodili komunisti. In ravno komunisti so

izrabili neznosno stanje slovenskega naro-da pod okupacijo, da so, pod pretvezo boja proti okupatorju, pričeli s komunistično re-volucijo. Zavedne Slovence, ki so opozarjali na nevarnost komunizma, so obsodili na smrt. Začeli so z umori duhovnikov, politikov, kmečkih gospodarjev in s požigom celih vasi, če se niso njim pokoravali.

Spet čas težkih odločitev.

Braniti je bilo treba lastne družine in vasi, zato so nastale Vaške straže, pozneje pa Slo-vensko domobranstvo. Ti so vzpostavili zača-sen red in mir v Sloveniji.

Bližal se je konec vojne. Nemčija je izgu-bljala moč na vseh frontah; tudi v takratni Jugoslaviji. Marca in aprila 1945 so se skozi Slovenijo vile dolge kolone srbskih in hrva-ških beguncev, ki so pripovedovali o grozo-tah komunističnega maščevanja.

V začetku maja 1945, ko so partizani priha-jali v Slovenijo, so se Domobranci odpravili na pot proti Avstriji, na Koroško, prosit var-nost in zavetje pri angleški vojski. Tako je tudi storila množica civilistov.

Sedaj bomo v filmu »Naša Kri« videli prika-zane resnične dogodke iz časa teh težkih in sodnih odločitev. Vabim vas, da si te prizore ogledate s srcem. V njih boste gotovo pre-poznali svoje starše, stare starše, pradede ali sorodnike, ki so morali vse zapustiti in oditi v tujino, da so ohranili življenje, svobodo in krščansko vero.«

Ob koncu filma in s solzami v očeh smo ob-čuteno zapeli pesem: Oče, mati ...

L.D.O.

JUNIJ *v Baragovi šoli*

V soboto, 27. junija, smo se spomnili padlih domobrancev in imeli šolsko spominsko proslavo, čeprav smo že imeli veliko pogo-vorov o tem, ko smo gledali film »Naša kri« in razložili nekatere odlomke filma.

Za recitacijo so otroci izbrali Stritarjevo »Ljubljano«, ker smo jo razložili med učno uro in opazili, da jo je Stritar doživel ne po vojni, ampak po dolgih letih, ko ga no bilo v domovini. Odkrili so, da mesto mogoče ni več tako kot ga je on pustil, in spraševal se je, kako bi se je spomnili po dolgih letih npr. vojaki ali pregnani Slovenci, ki so mo-rali bežati iz svoje domovine.

Po molitvi so učenci 8. razreda recitali in sem dodala, da je prav izredno, da so vsi trije učenci pravniki domobrancev. Po-ložili so šopek, za konec pa zapeli »Moja domovina« in v tišini šli v razred.

Junij je mesec tudi slovenske osamosvoji-tve. Tudi to smo pregledali v razredu: kako

se je razvila iz Karantanije in rimskih časov do sedanjih meja. Govorili smo o tem do-godku in kako je vplival v novo domovino, čeprav so se ideali držali vedno enaki.

Učence je zelo zanimalo, kako se je raz-vijala slovenska abeceda in kako je obstala od Trubarjeve »abecede« in stare cirilice uvedene s Konstantinom. Zato smo nasle-dnjo soboto prav posebej imeli berilo »sv. Ciril in Metod« iz knjige »Slovenski svet« in si ogledali posnetek na You Tubu. Saj je tudi to rast in pripadnost naši domovini. Kot učiteljica me res zanima, kaj jih zanima.

Mislim, da je zelo vredno, ko snov zani-ma učence in tedaj jim več ostane v spo-minu. Zato jim dajem posebni čas za nji-hovo zanimanje.

Na zdravje, Slovenija in na mnoga leta naši srčni domovini!

LvS

57. PEVSKO GLASBENI VEČER

Kot vsako leto smo se tudi letos ponovno zbrali, da bi organizirali in proslavili poseben dogodek za mlade, znani in priljubljeni Pevsko-glasbeni večer. V soboto, 4. julija, smo gostili že 57. izvedbo prireditve, in kot je že v navadi, povabili glasbenike, pevce, skupine in posameznike, da so nastopili pred nami ter nam predstavili svoj talent in veselje na odru.

V duhu svetovnega prvenstva se je centralni odbor odločil, da bo ta veliki dogodek obar-van v nogometnem duhu. Zato se je celotna Slovenska hiša spremenila v pravo nogome-tno igrišče. Nastopajoče smo razdelili v dve skupini in počasi je večer začel lepo potekati. Na odru 57. Pevsko-glasbenega večera smo lahko videli in poslušali šest predstav, med katerimi so bili: Sofi Novak, Sofi Marolt, Ivi in Marjan, Miki Figueroa in Maia Korosec, Barberdrunk ter Main.

Da bi obiskovalci lahko še bolj uživali v pro-gramu, smo tudi mladi poskrbeli za hrano in pijačo. Na voljo so bile empanade in mes-

ni sendviči. Študentje in družine Rasti 56, ki bodo naslednje leto potovali kot abiturienti v Slovenijo, so poskrbeli za nekaj sladkega.

Kakor vsi veliki dogodki tudi ta zahteva delo in trud številnih ljudi. Zato se želimo zahvaliti vsem mladim, ki so sodelovali pri organizaciji in izvedbi večera. Prav tako se zahvaljujemo vsem drugim skupinam in posameznikom, ki so nam ponudili svojo roko, kot so Audio Pristava za ozvočenje, skupini fantov, ki jo vo-dita Tato Ribnikar in Aleks Šuc, za osvetlitev, Leili Erjavec za grafično oblikovanje ter Ga-biju Ravniku in Albertu Muhi, ki sta posnela fotografije in videoposnetke, ki nam bodo še dolgo ostali v spominu na ta čudoviti večer.

Na koncu bi se radi še posebej zahvalili vsem, ki ste nas spremljali s svojo prisotnostjo ter z nami uživali in delili svojo ljubezen do glasbe.

Se vidimo spet naslednje leto! Kmalu si bos-te lahko ogledali videoposnetek na YouTubu.

Tatiana Erjavec, SDO-SFZ

SLOVENSKA SKUPNOST V MENDOZI

JUNIJ, MESEC SLOVENIJE 35. obletnica samostojnosti Republike Slovenije

Mendoza se je v počastitev 35. obletnice samostojnosti Republike Slovenije v letošnjem juniju odela v barve slovenske zastave. Ko človek nekoliko pomisli ob tej novici, se stavek bere sila nenavadno. Kakšno povezavo ima vendar druga največja država Latinske Amerike z mini evropsko državico, kot je Slovenija, in zakaj bi tako pompozno obeležila njeno obletnico samostojnosti? To lahko pomeni le dvojce: prvič, da je slovenska skupnost v mendoški (argentinski) družbi prepoznana kot pomemben sogovornik pri oblikovanju njenega utripa in drugič, da je slovenska skupnost kljub njenemu relativno dolgemu obstoju v bivanjsko precej drugačnem okolju doživela asimilacijo le do te mere, da še vedno zmore vidno ohranjati svojevrsten kulturni, jezikovni in verski izraz izhajajoč iz korenin prednikov. Praznično veselje tako ni izhajalo le iz obletnice naše domovine, temveč tudi iz hvaležnosti, da na tej strani Atlantika še vedno bije slovensko srce.

V mesec posvečen Sloveniji smo vstopili na četrтков večer, 4. junija, s slavnostnim odprtjem in predstavitev razstave umetniških del dvanajstih vidnih avtorjev slovenske skupnosti. Dogodek je gostila Gospodarska zbornica Mendoze (*Bolsa de Comercio de Mendoza*) in je minil ob prisotnosti veleposlanice Republike Slovenije v Argentini gospe Tine Vodnik. Ta je skupaj s častnim konzulom Republike Slovenije v Mendoza gospodom Jožetom Šmonom zbrane tudi nagovorila. Večer je obogatil nastop Slovenskega pevskega zbora iz Mendoze pod vodstvom zborovodje gospoda Diega Bosqueta.

Že naslednji dan, 5. junija, je v prostorih hotela NH Cordillera potekal dvostranski gospodarski forum Slovenija-Mendoza, katerega slovenska delegacija je predhodno že opravila srečanja s predstavniki argentinskega

gospodarstva tudi v Buenos Airesu. Srečanje je bilo namenjeno krepitvi gospodarskih vezi z lokalnimi oblastmi in podjetji. Mendoza so predstavljali minister za proizvodnjo gospod Rodolfo Vargas Arizu, podsekretar za institucionalne odnose gospod José María Videla Sáez in vodja agencije ProMendoza gospa Patricia Giménez.

Naslednji v vrsti četrтковih večerov, dne 11. junija, je v okviru praznovanja 35. obletnice samostojnosti Slovenije postregel z nastopoma folklorne skupine Mendoški nageljni pod vodstvom gospoda Saida Hamdana in Otroškega pevskega zbora Slovenske šole Antona Martina Slomška, ki ga vodi gospod Valentin Landeta. Obe sodelujoči zasedbi sta za svoj nastop poželi gromek aplavz občinstva.

S svojevrstnim doživetjem je postregel tudi 18. junij. Otroški-mladinski pevski zbor Škrjančki je pripravil pravi glasbeni sprehod skozi galerijo slovenske narodne pesmi. Ob sceni spremljajočih slik z elementi slovenske krajine, noš in običajev, je bilo moč prisostvovati zborovskemu petju, folklornemu plesu in instrumentalnim skladbam iz zakladnice slovenske domače glasbe. Debelo uro dolg kulturni večer so otroci in mladi pripravili pod vodstvom gospe Angelce Šmon.

Zadnji junijski četrtek je sovpadal s samim praznikom državnosti Republike Slovenije, torej 25. junijem. Dogajanje se je raztegnilo čez ves dan. Pričeli smo s slovesnim odkritjem spominske plošče na trgu *Plazoleta República de Eslovenia*, za katerega ozaljšanje je ob tej priložnosti poskrbela mendoška občina. Zbrane sta nagovorila tako slovenska veleposlanica gospa Tina Vodnik kot tudi župan mesta Mendoza gospod Ulpiano Suarez. Za glasbeno spremljavo je poskrbel orkester vojaške gimnazije General Espejo (*Banda del Liceo Militar General Espejo*). Zbranim predstavi-

kom slovenske skupnosti so se pridružili tudi učenci Slovenske šole A. M. Slomška, ki so ponosno nosili slovensko in argentinsko državno zastavo, ter slovenska narodna noša.

Še isto dopoldne je v baziliki svetega Frančiška (*Basílica San Francisco*) potekala tradicionalna zahvalna molitev Te Deum. Kratko obredje, ki ga je ob podpori dušnega pastirja slovenske skupnosti v Mendoza gospoda Gašperja Mauka vodil duhovnik gospod Eduardo López, nas je želelo spomniti, kako velik dar je domovina in kako nesamoumeven je njen obstoj. Sledila je še slovesnost na trgu *Plaza San Martín*, ki se nahaja le nekaj korakov od omenjenega svetišča. Zbranim sta se pridružili viceguvernerka province Hebe Cásado in ministrica za varnost in pravosodje Mercedes Rus. Prva je ob tej priložnosti nagovorila zbrane na čast praznika samostojnosti Slovenije in poudarila pečat delavnosti in integracije, ki ju slovenska skupnost pomeni v življenju province Mendoze. Veleposlanica Republike Slovenije in omenjena govornica sta dalje položili cvetlični aranžma k spomeniku vélikega vojskovodje in osvoboditelja Argentine, Čila in Peruja Joséja de San Martina. Z odigrano argentinsko in slovensko državno himno je pri dogajanju sodeloval mendoški policijski orkester. Po popoldanskem premoru in pred sklepnim večernim programom v prostorih Gospodarske zbornice Mendoze nas je očarala igra vode in luči ob zvokih znanih slovenskih narodnozabavnih melodij; fontana na trgu *Plaza de Independencia* je zasvetila v slovenskih barvah in "zaplesala" v slovenskih ritmih. Izredno bogat in navdušujoč sklepni program meseca Slovenije so v nadaljevanju oblikovali člani Slovenskega okteta iz Mendoze pod vodstvom gospoda Diega Bosqueta in inštrumentalisti priznanega kvarteta kitar Ecos.

Čeprav se je program meseca Slovenije uradno končal, pa je - kot se spodobi - zadnjo besedo želelo imeti dogajanje v slovenskem domu, ki predstavlja srce slovenske skup-

nosti v Mendoza. Nedeljsko praznovanje smo pričeli s slovesno sveto mašo za blagoslov domovine. "Bodi zdrava, domovina, mili moj slovenski kraj!", "Bog te živi, draga Slovenija!", so vzklikala naša srca. Sledilo je skupno kosilo, za katero je bilo potrebno dvorano preurediti v jedilnico za približno 180 ljudi. Člani mladinske skupine so pokazali veliko zavzetost, ko so poskrbeli za strežbo okusnega golaža, ki so ga že dan prej pripravile članice slovenskega mešanega pevskega zbora. Po kosilu so se s folklornimi plesi navzočim predstavili člani skupine Mendoški nageljni, svoj prispevek pa so h kulturnemu programu pridali tudi učenci slovenske šole svetih bratov Cirila in Metoda. S tem pa se naše druženje ni končalo, ampak je le od uradnega programa prešlo k spontanemu neuradnemu delu. Nekateri fantje so poprijeli za harmoniko, kitaro in njeno bas različico, drugi pa smo prispevali svoje glasove, da se je rado živo razlegla slovenska pesem. Mrak se je že spuščal nad mesto, ko smo začeli jemati slovo in se počasi razšli.

Ob sklepu tega našega poročila ne moremo drugega kot reči "Hvala Bogu!" za tako bogato in z ljubeznijo do Slovenije nabito praznovanje. Brez zadržka lahko trdimo, da se tudi v domovini ne bi branili tolikšne vneme in predanosti "materji", ki je obrnila petintrideseto stran v knjigi svojega obstoja.

Gašper Mauko

PRAZNIK SVETEGA CIRILA IN METODA

Slovenska šola v Mendoza nosi ime po svetih bratih Cirilu in Metodu, ki ju imenujemo tudi apostola Slovanov. Letos smo za spoznavanje njunega življenja pripravili posebne dejavnosti.

Tako je v soboto, 4. julija, zadnji dan pouka pred zimskimi počitnicami, najprej učiteljica Macarena na preprost način predstavila zgodbo o svetih bratih, da bi bila razumljiva vsem našim učencem. Popeljala nas je skozi vse najpomembnejše dogodke v njunem življenju: od rojstva v mestu Solun, v današnji Grčiji, do njunega prihoda na ozemlje Velike Moravske in Panonije, kjer sta imela neposredni vpliv na širjenje krščanstva tudi na ozemlju današnje Slovenije. Spoznali smo njune vrline, sposobnosti, medsebojno podporo in pomoč, pa tudi izzive, s katerimi sta se soočala. Takšni in podobni primeri svetnikov nam pomagajo vztrajati in ne obupati tudi na naši lastni poti.

Nato je gospod Gašper pripravil kviz v slogu igre »Lepo je biti milijonar«, da so otroci v skupinah lahko odgovarjali na vprašanja o zgodbi, ki jim je bila prej pripovedovana.

Nazadnje je učiteljica Sofi pripravila igro »Pot svetih Cirila in Metoda iz Grčije v Slovenijo«, v kateri so morali otroci opraviti različne naloge, kot so molitev, petje in reševanje ugank v slovenskem jeziku.

V vrtcu so otroci z učiteljico Guadalupe ustvarjali pobarvanke svetniških bratov, ki so jih pobarvali in okrasili. Poleg tega je moral vsak izbrati besedo v slovenščini, ki mu je najbolj všeč, in jo pripisati k sliki: krava, žirafa, mačka so bile najpogostejše izbire.

Po odmoru je prišel čas za vadbo pesmi in

branja, pri čemer so na svoj račun prišli tudi ministranti, da bi naslednji dan bogoslužje teklo brez težav. Sledilo je slovo v pričakovanju nedeljskega praznika.

Naslednjega dne je imel pri nedeljski zahvalni sveti maši na čast svetih Cirila in Metoda vsak učenec dodeljeno nalogo. S petjem so sodelovali dijaki srednješolskega tečaja, učenci osnovne šole pa so prebirali različna besedila mašnih komentarjev, od uvodnih besed preko prošnje vernega ljudstva do zahval po obhajilu. Tako so bili otroci zelo pozorni; pokazali so veliko navdušenje, ko je prišel njihov trenutek, lepo in razumljivo prebrali zaupano jim besedilo v slovenskem jeziku in prejeli čestitke vseh prisotnih. Na ta način smo zaključili prvo polovico šolskega leta in se izročili v priprošnjo našima zavetnikoma. Prosil smo ju, naj še naprej posreduje pri Bogu za blagoslov slovenske šole v Mendoza, njene učence in družine.

Sveti Ciril in Metod, varujta slovenski rod!

Sofia Štumberger

TABORJENJE mendoške mladinske skupine

Pretekle dni smo z mladinsko skupino preživeli v Andih. Natančneje v majhnem turistično-smučarskem naselju Los Penitentes (2581 m. n. v.) ob pomembni prometnici, ki povezuje Argentino in Čile. Žal je pomanjkanje snega v mnogih preteklih zimskih sezonah pustilo močan pečat na nekoč urejenem naselju. Turistov je precej manj, pa še tisti, ki so, so le enodnevni gostje. Zaradi tega nastanitve samevajo in so bolj kot ne prepuščene zobu časa. V sedemdesetih letih preteklega stoletja je skupnost Slovencev v Mendoza tu s prostovoljnimi delom zgradila planinsko kočjo (Refugio esloveno Jose Kastelic) v spomin na duhovnika in alpinista Jožeta Kastelica. Ta je umrl leta 1940 med vzponom na najvišji vrh Amerike, 6960 m visoki Aconcagua, in je pokopan na bližnjem pokopališču Cementerio de los Andinistas v kraju Puente del Inca. Koča je bila v zad-

njih letih povečana in prenovljena. Namenjena je oddihu posameznikov in družin v objemu okoliških vršacev ter taborjenjem mladine in otrok. Tokrat nas je bilo skupaj petindvajset. Poleg druženja in sprehodov v naravi nismo pozabili tudi na duhovno plat. Vsak dan nas je spremljala sveta maša, pri oblikovanju duhovnih utrinkov pa sta nam pomagala dva bogoslovca, Francisco in Tomaž, pri čemer je slednji eden izmed dveh bogoslovcev slovenskih korenin iz Buenos Airesa. Na stenah v notranjosti koče posebno pozornost vzbudijo podpisane slike slovenskih smučarskih junakov, ki pričajo o tem, da so njihovi slovenski navijači prisotni tudi na tej strani Atlantika. Ob tem sem v šali pripomnil, da bi morali sliko Petra Prevca nadomestiti z družinsko fotografijo Prevčevih. No, morada pa šala postane resničnost in bodo na stenah naše slovenske koče v Los Penitentes nekoč res »viseli« vsi, ne samo Peter. ;)

P. S.: Posebno doživetje je bilo v teh dneh spremljati svetovno prvenstvo v nogometu. Kljub temu, da smo bili mala skupnost pred televizijskim ekranom lokalnega bara, se je še kako čutila velika strast Argentinecev do tega športa.

P. P. S.: Že naslednji dan po našem odhodu je Los Penitentes pokrila več kot meter debela snežna odeja. Enkrat za spremembo so se napovedi vremenoslovcev uresničile. :D

Gašper Mauko

ALEKSANDER GRM v Hladnikovem domu

V soboto popoldne, 18. julija, smo imeli v Hladnikovem domu čast izreči dobrodoščlico posebnemu obiskovalcu. Prvič nas je obiskal Aleksander Grm, študent obramboslovja, ki živi na Grosupljem in se uči v Ljubljani. Popeljal nas je na izjemno poučno potovanje skozi slovensko zgodovino.

Aleksander nam je predstavil potek naše preteklosti, od stare Karantanije in Celjskih grofov, preko turških vpadov in kmečkih uporov, pa vse do današnje samostojne Slovenije. Posebej zanimivo je bilo slišati o obredu ustoličevanja knezov na Knežjem kamnu, ki je v celoti potekal v slovenskem jeziku, ter o vzponu Celjskih grofov, katerih tri zlate zvezde danes krasijo naš državni grb. Predavatelj se je dotaknil tudi težkih časov turških vpadov, ko so naši predniki za obrambo gradili tabore, ter velikih kmečkih uporov, iz katerih izvira znameniti klic »Le vkup, le vkup, uboga gmajna!« – prve ohranjene natisnjene slovenske besede.

Zanimiva vprašanja in razprava s publiko so potekali sproti, od točke do točke med samim predavanjem, prijetno popoldne pa smo zaključili ob krajšem druženju. Hvala vsem, ki ste prišli in s svojo prisotnostjo obogatili ta dan. Posebna zahvala gre društvu Slovenska vas za prostor, kjer smo lahko izvedli ta dogodek, ter Jeremiju Žitniku, ki je poskrbel za vso tehnično pripravo, vključno z ekranom in projektorjem.

D. G.

NAŠ POGOVOR | Inž. Jure Komar

Kdor ni bil na 79. Občnem zboru društva Zedinjena Slovenija je ob branju Svobodne Slovenije prejšnjih tednov zvedel, da ima društvo novega predsednika. Po enajstih letih na čelu Zedinjene Slovenije je inž. Jure Komar predal predsedništvo društvu novemu predsedniku - Albinu Magistru. Delimo z vami pogovor, ki smo ga imeli z Juretom:

→ Krovno organizacijo slovenske skupnosti v Argentini si predsedoval od leta 2015. Ko pogledaš nazaj, s kakšno vizijo si prevzel vodstvo društva? Kaj te je takrat najbolj motiviralo, da si sprejel vodstvo društva?

Ko sem meseca aprila 2015 bil na občnem zboru Zedinjene Slovenije sem potrdil občutek, da če ne naredimo nekaj, je konec ZS. Na zadnjih sejah pred občnim zborom se je že pokazalo, da so potrebne spremembe in novi zrak. V zadnjem letu je takratni predsednik ZS povabil predsednike domov, da sodelujejo na sejah ZS. In ta skupina predsednikov, ki smo bili mlajše generacije, me je motivirala, da sprejemem ta izziv in prevzamem vodstvo društva ZS.

ZS je imela v tistem času že več kot sedemdeset let delovanja, a v teh letih je bilo veliko dogodkov, ki so zaznamovali našo skupnost in vezi s svetom. Slovenija je postala samostojna in demokratična, nastale so stranke in politično življenje v Sloveniji. Zato je ZS morala posodobiti svoje cilje. Zastavil sem si cilj, da s pomočjo vseh domov postane krovna organizacija slovenske skupnosti v Argentini, ohranja svoje vrednote in zgodovino, a posodobi svoje strukture potrebam časa, v katerem smo živeli.

→ Kaj se je v Zedinjeni Sloveniji v teh 11 letih najbolj spremenilo?

Znotraj organizacije je prišlo do več sprememb. Najpomembnejša je bila skupno delo z vsemi domovi. Trajalo je nekaj časa, a je bilo doseženo in danes delujemo kot koordinacijsko telo. Vsak dom ohranja svojo samostojnost, vendar so prek Zedinjene Slovenije nje-gove dejavnosti vključene v celoten program z ostalimi domovi (kar ni preprosta naloga). Kot organizacija smo pregledali naloge, ki smo jih opravljali, in opredelili posodobljeno upravno strukturo. To je vplivalo na upravne stroške, povečalo preglednost izdatkov in zagotovilo pravočasno izpolnjevanje davčnih in zakonskih obveznosti.

Reorganizacija izdajanja našega tednika Svobodna Slovenija in njegovo objavlanje na spletu je močno pripomoglo k izboljšanju financ Zedinjene Slovenije. Pregled izdatkov na splošno nam je skupaj s podporo slovenskih subvencij in nekaterih donatorjev omogočil stabilizacijo društvenih financ in proračuna za različne projekte, ki koristijo naši skupnosti.

→ Na kateri dosežek si najbolj ponosen?

Zelo sem ponosen, da nam je uspelo oživiti Zedinjeno Slovenijo in da je prepoznana kot krovna organizacija slovenske skupnosti v Argentini, tako tukaj kot v Sloveniji. To je sad dolgoletnega dela odbornikov ZS in predsednikov domov, ki so delovali v času mojega predsedovanja organizaciji.

→ Kateri trenutek je v teh 11 letih bil najtežji?

Ko vodiš organizacijo, so vedno težki trenutki. In kakor se vedno zgodi, če poskušaš biti pozitiven, hitro pozabiš na težke trenutke. A če se ozrem nazaj, so bili najtežji trenutki prvo leto in pol. Ko je nastopila nova ekipa, ki sem ji predsedoval, so začele krožiti govori-ce, češ da smo skupina s čudnimi idejami. Od odhajajočega odbora tudi nismo dobili veliko pomoči in najprej smo se morali soočiti in popraviti deficitarno finančno stanje društva ter urediti pravne zadeve. A s skupnimi moč-

mi odbornikov in s sodelovanjem mnogih nam je te težave v sorazmerno kratkem času uspelo rešiti.

→ Kateri trenutek pa te je najbolj ganil?

V teh letih sem doživel vse mogoče trenutke. Moral sem se znajti v obdobju pandemije Co-vida. Moral sem se posloviti od nekaterih od najpomembnejših osebnosti naše skupnosti. Vendar bi rekel, da je bil najbolj ganljiv trenutek prejem srebrne medalje za vlogo slovenske skupnosti v Argentini pri osamosvojitvi in mednarodnem priznanju Republike Slovenije, ki jo je podelila Republika Slovenija Zedinjeni Sloveniji in celotni slovenski skupnosti v Argentini.

Tisti 5. julij 2021, ko je predsednik republike Borut Pahor podelil medaljo, je bil nepozaben dan za celotno slovensko skupnost v Argentini, zame pa zelo močan in nepozaben trenutek. Za vedno bom hvaležen Bogu in slovenski skupnosti, da sem bil takrat tam, na tem mestu – resnično edinstvena izkušnja.

→ Če bi moral svojih 11 let predsedovanja opisati v eni besedi ali v enem stavku, katera bi bila?

Povzetek tega enajstletnega obdobja v eni sami besedi ali stavku ni enostaven. Morda bi lahko rekel: »Zedinjena Slovenija s svojimi vrednotami je živa, v času globalnih sprememb«.

→ V tej dolgi dobi si si gotovo postavil mnogo ciljev. Katerega cilja nisi mogel doseči? Zakaj?

Ko prevzameš to odgovornost in se seznaniš z različnimi sektorji, ki sestavljajo to organizacijo, njihovimi značilnostmi, težavami in njihovim relativnim pomenom znotraj organizacijske strukture, lahko šele začneš organizirati in določati prioritete ciljev, ki so bili sprva zasnovani nekoliko neorganizirano.

Mnogi od teh ciljev so bili doseženi, morda ne v časovnem okviru, ki smo si ga sprva zamislili, nekateri z večjimi težavami kot drugi. Vendar so bili doseženi v korist skupnosti.

Eden od ciljev, ki ga ni bilo mogoče doseči, je posodobitev tečajev slovenščine, ki se še vedno poučujejo po domovih (tako imenovane osnovne šole) na enak način kot takrat, ko sem jih obiskoval kot otrok. Danes je realnost precej drugačna; jezikovno znanje otrok, ki se udeležujejo teh tečajev, se precej razlikuje. To ustvarja pričakovane težave v skupinah, kot so trenutno organizirane. Menim, da bi bilo treba organizacijo tečajev pregledati in se bolj osredotočiti na poučevanje in vadbo jezika. Tečaj bi morali obravnavati kot drugi jezik za otroke. Prav tako je ključnega pomena ozaveščati starše o temeljnem namenu tega usposabljanja, ki je bistvenega pomena za prihodnost skupnosti.

→ Kakšno je stanje Zedinjene Slovenije danes?

Trenutno stanje Zedinjene Slovenije je dobro. Njena uprava je dobro organizirana, tako fiskalno kot pravno. Finančno je brez dolgov in ima razumne rezerve. Organizacijsko je popolnoma operativna, z vsemi domovi v Buenos Airesu, pa tudi v Mendoza, San Luisu in Barilo-chah. Vzdržujemo dobre odnose z drugimi slovenskimi skupinami po vsej državi in sodelujemo z različnimi organizacijami skupnosti.

Delo je usklajeno z veleposlaništvom Republike Slovenije v Argentini. Sodelujemo z Uradom za Slovence v zamejstvu in po svetu in s Slovenskim svetovnim kongresom.

Dela je res veliko in intenzivno odvisno na letni čas.

→ Katere izzive vidiš za društvo v naslednjih desetih letih?

Po mojem mnenju je najpomembnejši izziv za prihodnja leta ohraniti slovenski jezik v skup-

nosti, saj je to osnova za preživetje slovenske kulture, ki so jo naši starši prinesli v to de-želo. Integracija slovenske kulture v tukajšnjo družbo je obogatila argentinsko kulturo, ki je mozaik vseh emigracij, ki so se nastanile ob srebrni reki.

Drugi cilj, ki ga je treba upoštevati, je prihodnji razvoj domov. Stavbe, ki so bile doslej zgrajene z velikim trudom, zahtevajo nego in vzdrževanje. Do nedavnih let so to opravljali člani skoraj brezplačno; zdaj je treba to storitev sklepati pogodbeno. To ustvarja stroške, ki se dodajajo storitvam in predstavljajo finančni izziv za vsak dom.

Po drugi strani pa je socialni razvoj družin, ki pripadajo vsakemu domu, privedel do migracije članov tako znotraj kot zunaj države, kar je povzročilo zmanjšanje števila aktivnih članov. To vpliva na razvoj programov dejavnosti vsakega doma.

Tretje pomembno vprašanje za celotno skupnost, saj je skupaj z jezikom steber, na katerem je skupnost zgradila svoje življenje tukaj v Argentini, je religija. Ko so okoli leta 1948 prispeli priseljenci, so z njimi prišli številni duhovniki in redovnice.

Desetletja so zadovoljevali duhovne potrebe Slovencev. To se je spremenilo, tako, da smo v času mojega mandata ostali skoraj brez duhovne prisotnosti in smo se morali zelo potruditi, da so iz Slovenije poslali duhovnike, ki bi zapolnili to duhovno praznino.

Nekaterе posledice tega pomanjkanja smo že videli; tega se moramo zavedati in ne smemo pozabiti na ta vidik, ki je temeljnega pomena za preživetje slovenske skupnosti.

→ Kaj bi svetoval tvojemu nasledniku?

Najprej se mu zahvaljujem, ker je sprejel izziv vodenja te organizacije. Kaj bi mu svetoval:

Določi si cilje, ki jih vidiš kot prednostne naloge za skupnost.

Sodeluj kot ekipa z odborom in s Slovenskimi domovi.

Kadar koli je mogoče, prisluhni vsem, bodi potrpečljiv in ohrani pozitiven odnos. To bo pomagalo rešiti težave, ko se pojavijo.

Obišči različne organizacije v skupnosti in izmenjaj ideje in stališča z njihovimi člani.

Ne pozabi, da imaš podporo vseh v odboru.

Poskrbi za svoje zdravje in svojo družino, ki je tvoja glavna opora v tej vlogi.

→ Kakšno sporočilo bi rad namenil slovenski skupnosti v Argentini?

Slovenska skupnost v Argentini ima skupno zgodovino in pot, ki traja že več kot osemdeset let. To je skupnosti omogočilo, da je uspevala in se razvijala tako individualno kot kolektivno. Svet se razvija in mi smo del tega razvoja. Vendar pa ta razvoj ne sme povzročiti, da bi izgubili korenine, ki so nas hranile v tem dolgem obdobju daleč od zemlje naših prednikov.

Ceniti in ohranjati moramo vrednote, ki smo jih podedovali: naš jezik in našo vero. To je tisto, kar je oblikovalo našo kulturo, katere predstavniki smo zdaj v teh deželah, ki so nudile zavetje našim prednikom.

Skupaj si prizadevajmo ohraniti to skupnost živo. Zavedam se, da ni lahko; veliko je dela, delavcev pa je vse manj. Bodimo realni in prilagodimo svoja prizadevanja svojim dejanskim zmožnostim, da svojo kulturo predstavimo na najboljši možen način sebi in svetu okoli nas, da bodo videli, kdo so ti Slovenci in kakšni so ti ljudje, ki so prišli pod Južni križ.

Osebnostno bi se rad zahvalil slovenski skupnosti, ki me je sprejela in delila čas z mano v tem mandatu, ki se je zdaj iztekel. Najlepša hvala za vse in prosim, oprostite mi, če je šlo kaj narobe.

→ Hvala, Jure, za tako lep pogovor. Hvala ti pa predvsem za ves tvoj trud v teh enajstih letih in za čas, ki si ga podaril slovenski skupnosti!

Pogovarjal se je Jože Jan

OkrOgle OBLETNICE | *Branko Rebozov* (1 9 2 6 - 2 0 1 3)

Pred 100 leti, 8. julija 1926, se je rodil pe-
snik, pisatelj in prevajalec Branko Rebozov.
V mladih letih je bil prisilno mobiliziran
med partizane a je pobegnil in se prosto-
voljno pridružil domobrancem. Pogosto je v
svojih zapiskih in poezijah pričal o komuni-
stičnem nasilju.

Branko Rebozov se je rodil 8. julija 1926 v
Sevnici in rasel v težkih socialnih razmerah
in v revščini. Starša sta se ločila, ko je Branko
imel komaj dve leti. Branko je prvih pet let
osnovne šole končal v Sevnici, po posredo-
vanju občine pa je lahko študij nadaljeval v
Državnem deškem vzgajališču na Selu v Lju-
bljani, ki so ga vodili salezijanci. Prvi letnik
gimnazije je naredil v Salezijanskem zavodu
v Veržetu, malo maturo in del petega letnika
pa je končal na Državni moški realni gimna-
ziji na Rakovniku v Ljubljani, kjer je kot goje-
nec živel v internatu. Bil je včlanjen v razne
verske kongregacije in še zelo mlad spoznal
grozote komunizma. V knjigi “Spomini in
misli” je tako napisal: “*Branje brošure o ko-
munizmu Ukrajina joka me je tako pretreslo,
da sem v sebi za vedno izgubil vsako nagnje-
nje do te ideologije (in nato do Osvobodilne
fronte in partizanstva). V istem času sem
na lastne oči videl v Streliški ulici v Ljubljani
duhovnika, velikega Slovenca, univ. prof. dr.
Lamberta Ehrlicha ležati s strelom v glavi v
luži krvi, ob njem pa njegovega spremljeval-
ca in ministranta, akademika Viktorja Rojica.
Oba sta bila žrtvi VOS-a. Vsak dan sem bral
ali poslušal tudi o zverinstvih, ki so jih dela-
li partizani na podeželju nad Slovenci, ki jih
okupator ni zaščitil. V spomin so se mi parti-
zani vtisnili kot strahotne človeške poščasti.*”

Med šolskimi počitnicami konec poletja
1943 so ga ob kapitulaciji Italije ujeli in pri-
silno mobilizirali partizani. Tam je na lastni
koži spoznal, kdo so boljševiki in kakšen je
resnični cilj njihove Narodno-osvobodilne
fronte. Po dveh mesecih se mu je posrečilo
pobegniti in se je vrnil v zavod na Rakovnik.

Decembra 1943 se je prostovoljno pridružil
domobrancem. Z domobranci je bil najprej
na ljubljanskem gradu, nato 8 mesecev v
Grosupljem, 4 mesece na Igu, do umika na
Koroško pa pri udarnem bataljonu v Velikih
Laščah.

Umik na Koroško in potek vetrinske tra-
gedije je Branko zelo natančno in čustveno
opisal v knjigi “Spomini in misli”. Slučajno
srečanje z okrvavljenim srbskim vojakom, ki
je srečno ušel partizanskemu pobijanju po
zahrbetni izročitvi Angležev, je Branka rešila
gotove smrti. Na Koroškem je ostal dva me-
seca, potem pa iz taborišča v Špitalu ilegalno
odšel v Italijo, kjer je bil v taboriščih Monigo,
Servigliano in Senigallia.

V taborišču Senigallia se mu je 4. oktobra
1947 pridružila Ljudmila Drobnič, s katero
sta se spoznala leta 1944 v Grosupljem. Po-
ročila sta se 1. januarja 1948. Odločila sta se
za odhod v Argentino, kamor sta prišla z lad-
jo General Stewart 21. maja 1948.

Po krajšem bivanju v zavetišču za priseljen-
ce Hotel de los Inmigrantes se je Branko z
ženo naselil v mestu San Isidro v severnem
predelu Velikega Buenos Airesa. Dobila sta
štiri otroke (Bogomila, Borut Aleksander,

Poroka v begunskem taborišču Senigallia leta 1948

Alenka in Marko Branko). Tako je Branko opi-
sal svoje življenje v zdomstvu: “*Jaz, brez pok-
lica in z nedokončanim študijem, sem več let
blodil po Buenos Airesu: bil sem mizar, plesk,
muzejski čuvaj, uradnik v knjigovodstvu, šet
let dekorater v filmskem podjetju, tekstilni
graver, izdelovalec igrač, nazadnje pa sem
odprl lastno pisarno za posredništvo v trgo-
vanju z nepremičninami, kjer sem služil do
upokojitve. Ko so se otroci osamosvojili, sva
z ženo hišo z vrtom preuredila v dom za osta-
rele, ki nama je postal v bankrotirani deželi
edina finančna opora v starosti.*”

Branko Rebozov je umrl v Buenos Airesu
24. junija 2013.

LITERARNO IN KULTURNO DELO BRANKA REBOZOVA

Poklicne dolžnosti so Branku preprečeva-
le, da bi se posvetil pretežno literarnemu
ustvarjanju, kakor si je globoko želel. Kljub
vsemu pa je svoje poezije in članke objavljaj
v Meddobju, Vestniku, Taboru in Svobodni
Sloveniji v Argentini, občasno tudi kaj v Ce-
lovškem Zvonu in Zvonu.

Leta 2012 je v samozaložbi izdal zbirko pe-
smi “Črn plamen”.

V zadnjih letih življenja se je Branko Rebo-
zov poleg literarnemu ustvarjanju posvetil
tudi prevajanju iz španščine v slovenski jezik
poezije mlajših argentinskih Slovencev. So-
deloval je tudi s Slovensko kulturno akcijo in
je vedno spodbujal mlajše literate k ustvar-
janju.

Po njegovi smrti je založba Mladika izdala
knjigo “Spomini in misli” v kateri je Branko
želel opisati svoje pričevanje o vojni in revo-
luciji in o odgovornosti Angležev za strahot-
no povojno tragedijo.

NEKAJ MISLI IN PRIČEVANJ BRANKA REBOZOVA

• Strmeč v rdečo zvezdo so morali umre-
ti nasilne smrti milijoni in milijoni ljudi pod
učinkom znanega izreka J. Stalina: „Umoriti
enega samega človeka je morda res strašno
dejanje, pomoriti milijone pa je že čista sta-
tistika“... V istem duhu je v Kambodži parti-
zanski vodja ukazal z rdečo zvezdo na svoji
čepici pobiti tri in pol milijona svojih lastnih
sorojakov z opravičilom, “da so šli proti toku
zodovine” ... (Kako bi se danes počutili ko-
munisti, izvrženi iz toka zgodovine, če bi pro-
ti njim veljal ukaz: Vse postreljajte!?)

• V znamenju rdeče zvezde je moralo trpeti
ali nasilno umreti več tisoč Slovencev med
revolucijo, pa med sovražno tujo okupacijo
ter protirevolucijo. In po koncu druge sve-
tovne vojne ter okupacije ter en cel mesec
po uspeli revoluciji so komunisti z rdečo
zvezdo na svojih partizanskih čepicah in zas-
tavi masakrirali skoraj celotno domobransko
vojsko, katero so jim za protiuslugo razorože-
no in s prevaro ali silo izročili Angleži. Vendar
temu genocidu je treba prišteti še poboj več
desetin tisočev civilnih Slovencev, katere so
komunisti pomorili med osvajanjem ozem-
lja in še dolgo po „osvoboditvi“... Število teh
presega zagotovo celotno pomorjeno domo-
bransko vojsko. Vsem tem je prišteti še tiso-
če in tisoče zajetih Hrvatov, Srbov, Madžarov
in Nemcev ujetnikov, da je upravičeno sma-
trati Slovenijo kot eno največjih množičnih
grobišč Zapadne Evrope.

• “Rdeča zvezda je očitno postala najkonkret-
nejši simbol prekletstva in poosebljenosti
more same, ki je slovenski narod tlačila ter
mu sesala kri neprimerno huj, kot so to
počeli kdaj Avari, Obri, Huni, Bavarci, Turki,

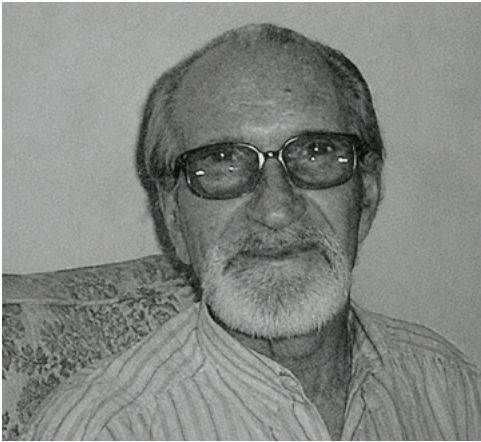
Madžari, Nemci, Vlahi in Srbi. Za Slovence
je rdeča zvezda simbol najstrašnejšega, kar
smo morali Slovenci pretrpeti v svoji tisočlet-
ni zgodovini: je simbol najokrutnejše tlake,
jarma in gospode, valptov, rabljev, biričev,
vohunov, ovaduhov, mučiteljev in morilcev,
mučilnic, temnic, bunkerjev, smrtnih tabo-
rišč, množičnih skupnih morišč in brezen,
zvrhanih trupel slovenskih fantov, mož, ma-
ter, starcev, otrok in deklet.»

• Nismo dolgo čakali na mostu, ko zagledam,
kako so partizani gnali po cesti od strani Tur-
jaka proti nam dolgo kolono vaških stražar-
jev, ki so se jim v gradu predali. ... Pogled na
kolono se mi je za vedno vtisnil v spomin. Kot
bi se po cesti sama za seboj vlekla nekakšna
gosenica ljudi z nekimi čudnimi premiki. Po-
časi se je bližala, pa se mi je zdelo, da samo
drhti in stoji. “Evo jih! Belogardisti s Turjaka.
Le dobro se jih oglejta,” je puhnil iz sebe, kot
bi pljunil, moj vodnik. ... Ujetniki so bili pri-
vezani na debelo vrv (bila je verjetno tista,
po kateri so partizani priplezali v grad), tako
da sta bila po dva ujetnika na svojih zapestjih
privezana na isto mesto vrvi z leve in desne,
eden poleg drugega in vsak par tesno za dru-
gim. Verjetno je bila vrv prekratka za vse, bilo
jih je okoli 700, pa so jih partizani raje zvezali
na gosto, kakor pa da bi podaljšali vrv. Na ta
način so se morali tisti ubogi ljudje s svojimi
telesi, rokami in nogami, vratovi in glavami
pri hoji stegovati in krivinčiti, če so se hoteli
- in to so morali - premikati naprej. ... Bila me
je groza in sem naglas protestno zaklical: “To
pa je nečloveško okrutno!” Vodnik pa je stis-
nil svojo pest, ne da bi jo dvignil ali uporabil,
ampak se je surovo zadril vame: “Smrkavec!
Če še enkrat odpreš svoj gobec, ti pri priči
zbijem vse zobe, ki jih imaš!”

• Politkomisar Majski nas je ustavil na trav-
niku pred slepo steno neke enonadstropne
hiše. Naravnal nas je v vrste, hitel gori in doli
ob bataljonu in popravljaj vsakega, ki ni še
stal v strumni vojaški liniji ter drži. Potem se
je postavil v ospredje ter začel govoriti. Da
bomo tako ustrojeni in zbrani slovesno opra-
vili dolžno prisego, pravzaprav ne prisego, je
pojasnil, kajti mi se zaklinjamo, je rekel, zato
bo to zakletev. “Tako usmerjeni na sever, kjer
se nahaja Moskva in naš veliki Stalin, boste
vsi v drži mirno dvignii desnico s stisnjeno
pestjo, jaz vam bom pa narekoval besedilo
zakletve.” ... Ta partizanska prisega je znana:
“Zaklinjam se, da se bom zvesto in junaško
boril za velikega Stalina, za Tita, za NOB ... do
zadnje kaplje krvi, pripravljen tudi umreti...”
Ust nisem odprl.

• “Naj tukaj zapišem, da ni nobenemu do-
mobrancu, in jaz sem jih poznal kar iz treh
postojank, v katerih sem služil, prišlo niti na
misel, da bi se kdaj pridružil partizanom. Ne
verjamem, da bi se to kdaj zgodilo. Naspro-
tno, večina domobrancev, prisilnih mobi-
lizirancev v partizane, je od njih, kakor jaz,
komaj pobegnila. Vsi smo vedeli, to je bilo
že v nas, da so partizani vedno vse svoje ob-
ljube prelomili; da so bile zanje le eno izmed
sredstev, ki so si jih izmišljali v boju za oblast;
da so vselej svoje nasprotnike morili. pred
takimi nasprotniki, katero drugo alternativo
bi lahko izbrali domobranci, kot da se brani-
jo, tudi z orožjem okupatorjev, ker z vilami,
kosami in grabljami to ni bilo mogoče.”

• Večino partizanov so prisilno vpoklicali,
mobilizirali ali prijeli na njihovih domovih v
nočnih urah, največkrat po izdajstvu krajevih
terencev. Mnogo jih je bilo prevaranih v ide-
alih in rodoljubju, predvsem na Primorskem
zaradi peganjanja fašizma, na Štajerskem,
Koroškem in na Gorenjskem pa zaradi bru-
talnosti nacizma. ... In ta večina mobiliziranih

v partizane je bila v srcu verna, demokratič-
no misleča, protikomunistična, pa je bila pri-
silna boriti se proti svojemu lastnemu, ver-
nemu in miroljubnemu narodu ter umirati
za boljševiške brezbožne prevratniške cilje;
streljati nevede in nehote na lastne brate,
sorodnike ali prijatelje; morala se je boriti in
umirati proti svojim lastnim idealom, intere-
som, prepričanju in čutenju, in nenazadnje
proti svojemu Bogu, veri in Cerkvi. Ali ni že to
strašen zločin, prisiliti nekoga, da se bori pro-
ti lastni vesti, proti lastni veri, proti lastnemu
čutenju in prepričanju? Si je mogoče zamisliti
večjo žalitev in ponižanje človekovega dosto-
janstva ter kršenje njegovih pravic? In naj
mi tega nihče ne oporeka, ker sem kot pri-
siljeni mobilizirani partizan vse to doživel in
sem temu živa priča! Bil sem prisiljen nadeti
si na kučmo peterokrako rdečo boljševiško
zvezdo; prisiljen učiti se in peti partizanske
pesmi; neskončno dolga dva meseca trpeti
na dolgih pohodih, lačen in žejen, moralno
potr, hoditi na stražo na najbolj izpostavlje-
na nevarna mesta, hoditi na hajke in lov na
skrivače, za katere sem vedel, da so to moji
ljudje; moral sem priseči z v smeri Moskve
dvignjeno pestjo zvestobo Stalinu, Titu, NOB
in OF; boriti se hrabro in biti pripravljen pre-
liti zadnjo kapljo svoje krvi za Tita in njegove
oprode; prisiljen živeti v nenehnem strahu in
čakanju prilike za beg - s smrtnim tveganjem,
saj nisi mogel biti nikoli gotov, kdo nate pazi.
Če pa se ti je le posrečilo pobegniti, so te s
povsod prepleteno mrežo terencev spet uje-
li, kot se je to meni zgodilo, in spet drugje
ujeli in pretepali ter zasliševali, da si trepetal
pred mučenjem in umorom.”

• “Vse hudo v življenju pa me ni tako pri-
zadelo s strahom in grozo, kot je bila vest o
angleški podli prevari in izdajalski izročitvi
slovenske domobranske vojske - in drugih
beatskih vojsk - boljševikom. Dobro so vede-
li, da jih pošiljajo v mučenje in smrt. Ta vest
je bila zame grozna in boleča, kot da bi mi
zasadili v srce mesarski nož, ki si ga nisem
mogel izdreti vse do danes.”

• “Takrat je prevzel besedo Stojan T. in Ru-
pniku rekel, da smo se mi odločili skrivaj za-
pustiti taborišče, ker smo tudi slišali, da bodo
Angleži taborišče obkolili s tanki, da ga prosi-
mo za nasvet in dovoljenje, ker se ga ne upa-
mo prositi pri kom drugim. “Idite, čimprej iz-
ginite!” se spomnim, da je Rupnik odgovoril,
“Jaz ne morem, ne smem, jaz sem koman-
dant, jaz ne morem zapustiti svojih vojakov.
Vi pa izginite!” je rekel eno za drugim in v
tonu, kot bi nas hotel s tem tudi odpraviti.
Zdaj nismo imeli mi nobenega dvoma več, da
je on verjel v resničnost britanske izdaje. Pri
tem je uporabil besedo izginite, ne zapusti-
te, ali pojdite ali pobegnite. Poslovili smo se
od Vuka Rupnika kot od junaškega poveljnika
ter svojega visokega občudovanega častnika
in prijatelja.”

Pripravil: **Jože Jan**

*Viri: Svobodna Slovenija, Meddobje, Tabor,
Mladika, Družina, Ognjišče, Glas SKA,
“Spomini in misli” - Branko Rebozov*

SEJA SVETA VLADE RS ZA SLOVENCE PO SVETU

Po dveh letih se je v petek, 10. julija 2026, v Ljubljani ponovno sestal Svet vlade Republike Slovenije za Slovence po svetu.

SVET

Kateri je pravzaprav namen tega Sveta? Aprila 2006 je Državni zbor Republike Slovenije sprejel Zakon o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja (ZORSSZNM), ki predvsem “ureja odnose Republike Slovenije s Slovenci, ki živijo zunaj njenih meja in določa pristojnosti, ki jih imajo na tem področju organi Republike Slovenije.” Med drugimi pomembnimi določbami, zakon v 5. členu določa, da smo “Slovenci v zamejstvu in po svetu enakovreden del enotnega slovenskega naroda” in da “Republika Slovenija je matična domovina vseh Slovencev zunaj njenih meja...” Zakon je torej glavni okvir za urejanje odnosov Slovenije z nami, ki živimo zunaj njenih meja, ureja pristojnosti Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Komisije Državnega zbora za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu. Zakon v svojem 22. členu ustanovi tudi Svet za Slovence po svetu kot “stalno posvetovalno telo Vlade Republike Slovenije. Sestavljajo ga predstavniki državnih organov, institucij, političnih organizacij in organizacij civilne družbe iz Republike Slovenije in zdomstva ter izse-

ljenstva”, ki “zaseda praviloma enkrat letno”. Svetu predseduje predsednik vlade, mesto podpredsednika ima minister, pristojen za Slovence po svetu, sestavljajo ga predstavniki državnih organov in institucij ter organizacij civilne družbe iz Republike Slovenije ter predstavniki Slovencev, živečih po svetu, med temi dva iz Argentine.

Slovence, živeče v Argentini, so v 20 letih obstoja Sveta zastopali: Andrej Fink, 2007 - 2016 Tone Mizerit, 2007 - 2015 Mariana Poznič, 2016 - Jure Komar, 2017 - 2022 Marko Selan, 2023 -

V Svobodni Sloveniji najdemo prispevek o prvi izvolitvi argentinskih predstavnikov, ki je bila izvedena 29. marca 2007.

POTEK LETOŠNJE SEJE

Kljub pravilu letnega rednega zasedanja Sveta, so bile seje v zadnjem obdobju precej neredne. Zadnja je potekala 2. julija 2024. Zato je za Slovence po svetu dobra novica, da je predsednik vlade Janez Janša že kmalu po prevzemu službe sklical sejo za 10. julija 2026. Seje se je udeležila večina članov Sveta, nekateri so bili prisotni na daljavo. Po uvodnih besedah predsednika smo pri-

sotni člani poročali o življenju in izzivih skupnosti, ki jih zastopamo. Na prvem mestu je vedno ohranjanje slovenske identitete in jezika, poleg številnih drugih zadev, ki zanimajo razne skupnosti. Spregovorili so tudi prisotni ministri oz. njihovi predstavniki, s konkretnimi predlogi za bolj učinkovito sodelovanje ter vključevanje Slovencev po svetu v delo njihovih resorjev. Da se to doseže smo prisotni sprejeli tudi sklep, da se bo Svet redno sestajal vsaj trikrat letno, od tega enkrat v Ljubljani in vsaj dvakrat na daljavo. Sledila je razprava, nato pa skupno kosilo.

Seje so se udeležili:

- Janez Janša, predsednik vlade (predsednik sveta)
- Suzana Lep Šimenko, ministrica, USZS (podpredsednica sveta)
- Mariana Poznič, Argentina
- Marjan Kolarič, Kanada
- Boris Krajnc Alves, Brazilija
- Walter Suber, Avstralija
- Jelisava Dobovšek Sethna, Japonska
- dr. Boris Jesih, Združenje Slovenska izseljenska matica
- Žan Dapčević, Društvo v tujini izobraženih Slovencev
- dr. Anže Logar, minister, Ministrstvo za gošpodarstvo, delo in šport
- Franci Matoz, minister, Ministrstvo za not-

ranje zadeve

- dr. Ignacija Fridl Jarc, ministrica, Ministrstvo za kulturo
- dr. Borut Rončević, minister, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in mladino
- Andrej Gregor Rode, v. d. generalnega sekretarja, Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve
- Suzana Martinez, vodja sektorja, USZS (sekretarka sveta)

Prek spleta prisotni člani sveta

- Marko Selan, Argentina
- Alenka Uduč, Bosna in Hercegovina
- Darja Vardijan Brate, Nemčija
- Borut Meršak, Slovaška

Ostali prisotni:

- dr. Helena Jaklitsch, državna sekretarka, USZS
- Polona Klemenčič, vodja kabineta, USZS
- Ana Šket Daneu, svetovalka za odnose z javnostjo, USZS
- Ana Ahačevčič, USZS
- Jasna Vrečko, USZS
- Sandra Ivanjič, USZS
- Izidor Jelenc, strokovni sodelavec, KPV

Novi zagon je nedvomno pozitiven korak v smeri uresničitve 5. člena Ustave Republike Slovenije, ki zagotavlja, da Slovenija skrbi za slovenske izseljence in zdomce, ter pospešuje njihove stike z domovino.

Mariana Poznič

V SVOBODNI SLOVENIJI *pred 50 leti*

SOVRAŽNIKI DOMOVINE?

Svobodna Slovenija, Leto XXXV - Št. 31 (5. 8. 1976)

Komunizem, fašizem, nacizem in vsa v to skupino spadajoča gibanja, ko pridejo na oblast, začno istovetiti svoje gibanje z državo. Države, kjer vladajo, postanejo „socialistične“, fašistične, narodno nacionalne. Vse, kar ni z njimi, postane protidržavno. Vsak zakon, vsaka naredba, celo vsaka kaprica strankinega funkcionarja, se mora brez ugovarjanja sprejeti. Kdor bi se upal oporekati, mora biti pripravljen na ječo, na koncentracijsko taborišče, na smrt. Postal je sovražnik države, izdajalec, ničvrednež, ki mu ni več mesta v lastni deželi. To vse smo Slovenci mogli čutiti na lastni koži. Fašizem in nacizem sta v zgodovini že opravila svojo žalostno vlogo, komunizem, ki si je poleg svoje lastne zlonosne doktrine privzel še vse slabo od fašizma in nacizma, pa še obstaja in daje čutiti vsemu svetu svojo moč in svoje načrte. Pri uspehih, ki jih, žal, moramo vedno znova pripisati svetovnemu komunizmu, imajo nemalo zaslug naivneži v svobodnem svetu, ki si kar s silo dopovedujejo, da komunizem ni to, kar sam o sebi trdi, da je: revolucionarno gibanje, čigar naloga je zavzeti cel svet in mu naložiti svojo diktaturo. Komunisti postanejo neznansko nervozni, če jim kdo stopi na prste in pove nekaj, kar jim ne gre v račun. Tako je močno završalo med rdečimi v naši domovini in njihovimi pomočniki, ko si je “Katoliški glas”, neodvisen list, ki izhaja v Gorici, upal povedati resnico o stanju slovenskih katoličanov v domovini in o njihovih obupnih poskusih, da bi si ohranili vsaj drobec pravic, ki jih rdeča ustava sicer priznava, stranka pa, ki se istoveti z državo, na vse načine oporeka in

po svojih organih in svojem tisku ne opusti nobene prilike, da bi zadala vedno nove udarce katoličanom in jim dala vedeti, naj opuste vsako upanje na kako izboljšanje. “Katoliškemu glasu” sta odgovorila dva branilca rdečega režima: eden v ljubljanskem “Delu”, drugi pa v tržaškem “Gospodarstvu”, tako da imajo bralci vtis, da se ne brani rdeči režim, ampak da oštevajo goriški list ljudje, ki niso komunisti in ki jim je le zato, da domovini nihče v inozemstvu ne jemlje dobrega glasu. Tržačan je za motto svojega oštevanja vzel znano angleško rečenico „Right or wrong, my country”, t. j.: “Prav ali narobe, moja domovina je”, Ljubljančan pa je prikrožil znano latinsko frazo: „De mortuis nihil nisi bene,” tako, da je mrliče zamenjal z domovino: De patria nihil nisi bene. Kakšen naj bo ob vsem tem naš zaključek? Eden od gornjih dveh je zapisal, da hoče “Katoliški glas” nadaljevati tam, kjer smo mi, „belogardisti”, morali nehati leta 1945. Nam na čast je iznašel še eno novo oznako “neobelogardizem”. Ta novi naziv nam je lahko le v ponos, kot smo ponosni na prvega. Hoče menda povedati, da ne samo stari rod, ki je leta 1945 moral nehati in ki počasi admira, ampak tudi novi rod, rojen izven domovine, stoji v liniji, ki jo imamo za pravilno in bo na njej tudi ostal. Ta rod, naj bo z okraskom “neo” ali brez njega, ljubi svojo domovino, kakor so jo ljubili njegovi očetje in pradedi. Ljubi pa tudi ideje, ki jih ohranja za vsako ceno: svoje krščansko prepričanje in svojo fanatično ljubezen do svobode, ki je mogoča le v demokraciji in medsebojni strpnosti. Dobro zna ločiti med

državo in režimom, med narodom in vlada-jočo stranko, med domovino in njimi, ki se hočejo z njo istovetiti. Ljubi pa tudi resnico! Mi, ki živimo v tujem svetu, imamo priliko, da govorimo o svoji domovini. Vedno smo polni hvale o njenih prirodnih lepotah, o njenih gorah, jezerih, poljih, morju; o delavnosti in brihtnosti naših rojakov, o njihovi ljubezni do knjig, do petja, do reda, do napredka. Žal pa moramo, ker smo resnicoljubni, povedati, kaj jo kazi: rdeči režim, ki je totalitaren in materialističen, ki poklicno zatira vse, kar mu je v tej smeri nasprotno, to je — željo po svobodi in vzgojo v narodnem, verskem smislu. Turistom, ki so od tam prišli, navdušeni nad razmerami v naši domovini, kjer so videli ceste, polne avtomobilov, cerkve, polne vernikov, pa blagostanja, ki ga čutiš na vsak korak, znamo tudi povedati, česar oni niso mogli videti: Kaj bi se npr. zgodilo oficirju, ki bi si upal iti v nedeljo k maši? Kako vržejo na cesto učiteljico, ki si upa javno krščansko živeti! Kako državni uslužbenci nosijo svoje otroke skrivaj krstit v oddaljene župnije in kako se tudi tajno cerkveno poročajo in se ob nedeljah vozijo na “izlete” v kraje, kjer jih v cerkvi ne bo nihče poznal. Kako napadajo dobrodelne ustanove, ki hočejo pomagati mladini ali zapuščenim, češ, da je to klerikalizem. Kako preganjajo cerkveni tisk in cerkvene ustanove z vedno novimi šikanami in grožnjami. Povemo tujcem tudi resnico o trenutnem blagostanju v naši domovini: slovenski človek mora delati dva “šihta”, enega v tovarni, drugega doma v obrti ali na polju, njegova žena pa tudi mora zapustiti dom in družino ter iskati dela v tovarni ali pa onstran meje, kjer dela kot ponižna čistilka in dekla ljudem, ki ji ob vsaki priliki pokažejo, da je

manjvredna in da je zanj o le tako delo, ki ga domače ženske ne marajo. Da imamo neko stopnjo udobja v naših domovih in da smo dosegli višjo raven življenja, vendar veliko pozneje in daleč za našimi sosedi, ki se razvijajo v demokratični svobodi in ki so svoje rane kot premaganci veliko preje zacelili, kakor pa zmagoslavni jugoslovanski narodi, ki danes hrepeneče pričakujejo krepkih valut svobodnega sveta v zameno za zdravo delovno silo svojih državljanov in tvegajo, do bo velik del teh ljudi utonil v tujem življu, ki ga obdaja in obvladuje. Ker ljubimo resnico, moramo tudi povedati, kam gre naša kultura in njeni nosilci: da je zamrlo prosvetno življenje, nekdanj vir vsestranskega napredka, da so izginili z naše zemlje prosvetni domovi, s svojimi knjižnicami, gledališkimi odri, telovadnicami in klubi, da je na ta način preprečena narodu vsaka oblika, da bi mogel gledati, misliti in sklepati po svoji zdravi pameti, ne da bi mu kdo ukazoval, kaj in kako naj misli. Po preteku treh desetletij nas še ni konec. Vse kaže, da rdeči hočeš-nočeš računajo že z novim rod o ljudi, ki izven domovine v polni svobodi trezno opazujejo dogodke doma in o tem svoje mnenje tudi lahko povedo. Radi se pohvalijo z vsem, kar je v naši domovini lepega in dobrega. Veseli so vsakega napredka, ki se doma kljub rdečemu režimu vendar pozna. Kdor pa res ljubi svojo domovino, pa ne sme zatiskati svojih oči pred napakami, ki njeno lepoto grdo kazijo in zaslužijo vso grajo. Ena važnih nalog naše emigracije je tudi ta, da ostanemo slaba vest za one, ki domovino sedaj slabo vladajo. Kako lepo in častno je biti tak „sovražnik“ domovine.

Kk

ANDREJ TURJAŠKI | Zgodovinski lik vojskovodje iz gradu Žužemberk

Znani Suhokranjec, cesarski dvorni svetnik, vrhovni poveljnik Vojne krajine, zmagovalec bitke pri Sisku

Žužemberk – Park znanih Suhokranjcev

Med petnajstimi, v bron ulitimi reliefi znanih Suhokranjcev, ki so na granitnih stebrih postavljeni v Parku znanih Suhokranjcev v Žužemberku, je tudi slavni vojskovodja Andrej Turjaški, vrhovni poveljnik Vojne krajine, znan kot zmagovalec bitke proti Turkom pri Sisku. Da bi se bolj zavedali pomembnosti pred skoraj 500 leti v žužemberškem gradu rojenega »kranjskega Ahila«, naj pričujoči članek razkrije nekatera zgodovinska dejstva o Andreju Turjaškem in o gradu Žužemberk, kjer mu je tekla zibelka.

Grad Žužemberk

Grad Žužemberk (Seisenberg) stoji v trgu, v središču Žužemberka, na strmi pečini nad Krko, v Suhi krajini. Kamnita plošča štirio-glatega stolpa naj bi imela letnico 1000, kar priča, naj bi dal prvo utrdbo na tem mestu pozidati mož svete Eme Viljem I. Grad je bil prvič omenjen leta 1295. Njegovo lastništvo je od goriških grofov prehajalo k Celjskim in nato k Habsburžanom. Leta **1538** sta ga kot deželno knežjo posest odkupila **Jurij in Wolf Engelbert pl. Auersperg**.

Izvor rodbine Auerspergov – Turjaških ni povsem pojasnjen. Najverjetneje izvira iz Bavarske, od koder je v 11. ali 12. stoletju prišla na Kranjsko. Privabila jih je zemlja in možnost bogatenja. So ena najstarejših plemiških rodbin, ki je na Kranjskem kontinuirano živel 900 let. Najbolj znana lastnika žužemberškega gradu sta bila nedvomno **Andrej pl. Turjaški** in **Janez Vajkard I. knez Auersperg**. Slednji je bil svetnik , prvi minister v Habsburški monarhiji in vzgojitelj cesarja Ferdinanda III.

Žužemberški grad je bil v lasti Auerspergov vse do 2. svetovne vojne. V njem so bili tudi zapori in okrajno sodišče. Ko se je le-to leta 1893 umaknilo iz gradu, je začel počasi propadati. Leta 1945 so ga raketirala zavezniška letala, da je ostal le skelet mogočnega zidovja. Postopna obnova gradu se je začela v šestdesetih letih 20. stoletja. Od leta 1996 potekajo v njem grajske in druge prireditve. V veliki grbovni knjigi Janeza Vajkarda Valvasorja je bila objavljena podoba grba Žužemberka: predstavlja zlatega risa v napadalnem skoku na domnevno zeleni podlagi ščita. Je morda ta simbol v grbu podoba najbolj pogumnega med bojevniki iz rodu Auerspergov – Andreja pl. Auersperga ?

Andrej pl. Auersperg -Turjaški (1557 – 1594)

Andrej pl. Auersperg sodi med enega najbolj slavnih predstavnikov iz rodbine Auersperg. Rodil se je leta 1557, po nekaterih virih leta 1556, v gradu Žužemberk. Bil je najmlajši sin viteza Volfa Engelberta s Šumberka in Ane pl. Hodiške. Imel je še pet starejših bratov in sestra : Jurija, Margareto, Viljema, Ano in Janeza. Margareta in Viljem sta umrla že zelo zgodaj. Komaj enoletni Andrej je zaradi očetove smrti dobil varuha, Vajkarda Turjaškega z gradu Turjak.

12-letni Andrej je odšel študirat najprej v Tuebingen, kjer je po posredovanju Primoža Trubarja postal njegov učitelj Bernard Steiner iz Kamnika. Študij je nadaljeval na univerzah v Padovi (1573) in v Bologni (1574). Komaj 20-leten je bil že spremljevalec nadvojvode Matije na Nizozemsko, leto kasneje, 1578, se je odlikoval v bojih proti Turkom. Menda je samo z 12 konjeniki napadel 500 Turkov tako odločno in hitro, da so zbežali. Na predlog nadvojvode Karla je bil **imenovan za vrhovnega poveljnika Vojne krajine** s sedežem v Karlovcu.

V tem času so se Turki, po nekajletnem pre-

moru, v času katerega so se bojevali s Perzijo, začeli ponovno obračati proti zahodnemu Balkanu. Leta 1590 so podpisali premirje s Perzijo, istočasno pa okrepili pritisk na meje Hrvaške.

V znameniti **bitki pri Sisku, 22. 6. 1593**, je krščanska vojska premagala trikrat številčnejšo turško. Andrej Turjaški je še z dvema poveljnikoma podrl mit o nepremagljivosti turške vojske in notranjeavstrijskim deželam zagotovil mir pred turško nevarnostjo. Zmaga pri Sisku je odmevala po vsem cesarstvu : cesar je dal v Pragi zvoniti Te Deum, papež Klemen VIII. pa je osebno pohvalil Andreja Turjaškega za njegov pogum – za zmago krščanstva. Vojskovodja z gradu Žužemberk si je takrat prislužil vzdevka » strah Turkov« in »kranjski Ahil« .

Andrej Turjaški je slavo užival le kratek čas. Umrł je leta 1594 v Karlovcu, v nepojasnenih okoliščinah.

Bitka pri Sisku

Leta 1591 je bil za vojaškega poveljnika Bosne imenovan **Hasan paša Predojević**, poturčenec, ki je imel ambicije zasedi celotno Vojno krajino, nato pa še Kranjsko in Štajersko.

Leta 1592 je zasedel utrdbo v Bihaću; pred njim je bil neosvojen še Sisek ob sotočju Kolpe in Save. Če bi mu to uspelo, bi se mu odprle poti do Kranjske in naprej na zahod, v Italijo proti Rimu, do samega sedeža krščanstva.

15. 6. 1593 se je Hasan paša približal utrdbi v Sisku z močno armado. Štela je približno 40 000 mož. Turki so se utaborili na desnem bregu Kolpe in usmerili topove na trdnjavo. Obleganje je trajalo sedem dni. Na dan svetega Ahaca, **22. 6.** , je končno prispela pomoč : **grof Andrej Turjaški** s slovensko vojsko, **ban Tomaž Erdoedy** s hrvaškimi četami in **Ruprecht Eggenberg** z nemškimi.

Zgodovinska bitka se je začela istega dne okrog poldneva. Kot prvi je turške janičarje napadel ban Erdoedy s pešci in konjeniki, a so jih Turki potisnili nazaj. Sledil je napad Andreja Turjaškega, ki je s strelci najprej zaustavil turški napad, nato pa Turke s pomočjo Ruprehta Eggenberga in njegovih nemških čet potisnil proti Kolpi. Tam se je izkazal **kranjski glavar Adam Ravbar**.

Hasan paša je poskušal reševati svojo vojsko s pomočjo konjenice, a mu ni uspelo. Med turškimi četami je prišlo do nereda : vsi so hoteli preko ozkega mostu na desni breg Kolpe. Zasuti s krogliami so brezglavo skakali v reko in se skušali rešiti s plavanjem. Veliko jih je utonilo. Silovita bitka je trajala eno uro. Življenje je izgubilo približno 8000 Turkov, tudi Hasan paša Predojević. Preostali Turki so zapustili svoj tabor in si reševali življenja z brezglavim begom.

Andreja Turjaškega in njegove viteze z vojsko je čakal **obilen plen** : 39 topov, turške zastave, kopica orožja in čelad, zlato in dragulji ter šotor Hasan paše s številnimi dragocenostmi. Njegov zlati plašč, bogato okrašen z zlatom in svilo, je dal ljubljanski škof Tomaž Hren predelati v mašni plašč za ljubljansko stolnico.

Padlima turškima poveljnikoma Hasan paši in Memi begu je Andrej Turjaški zagotovil pogreb z vojaškimi častmi, a so ju Turki ponoči izkopali in ju odpeljali v Banjaloko.

Posledice bitke pri Sisku so bile daljnosežne : Koroška, Štajerska in Kranjska so bile obvarovane pred turškimi vpadi, z izjemo Prekmurja. Zmaga je bila pomembna za celotno rodbino Habsburžanov, ki so ponovno vzpostavili ravnovesje sil proti otomanskemu cesarstvu.

Nekaj zanimivosti o bitki pri Sisku in njenih junakih

... Vladar Rudolf II. je slabo upravljaj z državo in preslišal številne prošnje iz Vojne krajine za pomoč v obrambi proti Turkom. Na eni od stanovskih sej, 1591, je kranjski deželni

namestnik **Krištof Turjaški** takole spregovoril :« Nimam besed, s katerimi bi opisal bedo in veliko nevarnost, v kateri se nahaja Krajina. Žalostno je, da na toliko prošenj za pomoč ne more dobiti niti odgovora. Le vsemogočnemu Bogu se lahko potožimo, da bi s svojo roko posegel in pomagal našim krščanskim prizadevanjem.«...

...Trdnjavo v Sisku je s posadko branil odločen vodja **Nikolaj Mikačič**, rekoč, da do zadnje kaplje krvi. Bil je majhne postave, a velikega duha, ljubeznivega govora in človeškega srca. Nihče ne bi verjel, da je tak junak, kot se je izkazal kasneje....

...Hasan paša se je za napad na Sisek močno oborožil. Zbral je okrog 40 000 vojakov pri Banjeloki. V Gradiški pri Savi so Turki spravili topove na štiri ogromne ladje, ki jih je vlekla gradiščanska mornarica na 29 šajkačah. Da bi prišli pred trdnjavo, so morali narediti most. O tem se je ohranila ljudska pesem :

» Pa ni moč čez Kolpo priti, vprašajo ga, kaj bo striti. Paša stopa ob potoci, grmeč boben nosi v roci, jezen trdo vanj teleba, da razlega se do neba. Ves togoten rohni paša, ki se Turkom prav obnaša : - Prek vrvi si potegnite, kož povrhu naložite.- So tako mu naredili, preko Kolpe se spustili. Pa pod Sisek se nabrali, se pod rove zakopali. «

... Poleg Andreja Turjaškega je slovel kranjski **glavar Adam Ravbar**, znan po dolgi sivi bradi in veliki telesni moči. Tudi o njem se je ohranila ljudska pesem....

»Boben zdaj mu zaropoeče, ga preslišat ni mogoče. Ravbar si vojakov zbere, dol pod Sisek z njimi vdere. Tolk je Turkov na terišču, kolker mravelj na mravljišču.«

...Nanagloma prijezdi glasnik iz Siska in javi Andreju Turjaškemu, da je Sisek v veliki nevarnosti. Če posadki še danes ne pride vojska na pomoč, se bo morala trdnjava predati. Andrej Turjaški je nato spregovoril znamenite besede :« *Ne glede na število sovražnikov je treba nanje hrabro udariti ter si zmago od Boga izprositi. »*...
... Pripoveduje se, da je Hasan paša, preden se je odpravil v bitko, povprašal turškega svečenika, kakšen konec boja mu prerokuje. Ko je le-ta pogledal v preroško knjigo, je odgovoril, da bo vsemogočni Bog zapustil Turke in pomagal kristjanom. Hasan paša se je prestrašil in rekel : « *Človek mora pretrpeti vse, kar mu je Bog naklonil- zlo in dobro. »* To je bil krščanski odgovor iz nekrščanskih ust.

....Ko je Andrej Turjaški prihitel na pomoč, so Hrvati udarili s podvojeno močjo na sovražnika. Na obeh straneh so ropotali bobni in brenčale troblje, da je bilo strašno slišati. Nazadnje so bili Turki potisnjeni h Kolpi . Le redkim jo je uspelo preplavati – komaj 2500. Utonil je tudi Hasan paša....

...Krščanska zmaga je bila popolna. Turki so izgubili 2/3 vojske. Ves tabor je prešel v roke našim junakom. Plen je bil preobilen. Šotori, mnogi s svilo in zlatom ozaljšani, so bili polni oklepov, sabelj, pušk, prstanov, konjskih sedel in drugih stvari, večji del s srebrom in z zlatom okovanih....

...Med mrtvimi je bil tudi Mehmed beg Hercegovski, sin sultanove sestre, za katerim so v Carigradu najbolj žalovali. Utopljene Turke so zmagovalci s kavlji izvlekli na breg, pobrali z njih dragocenosti in jim oddrobili glave...

...Okoli dveh popoldne so se zmagovalci napotili v osvobojeni Sisek. Vojska je šla trikrat v sprevedu okrog gradu ter z zahvalnimi molitvami slavila Božjo dobroto. Zgodovinar Val-

vasor je ob tej priliki izrekel naslednje besede :« Priznati moramo, da je Bog ljudem podelil veličastno zmago. Bog je namreč tisti, ki ponižuje ohole in prevzetne, pravičnim pa deli moč in hrabrost.« Andrej Turjaški je v sporočilu, ki ga je poslal cesarju, zaključil :« Sploh pa je Bog Vsemogočni tukaj pokazal svojo moč ter se sam boril za siromašne kristjane.« ...

...Glasniki so veselo vest o zmagi pri Sisku raznesli na vse strani: k nadvojvodi Matiju, nadvojvodinji Mariji in cesarju Rudolfu II., ki je v dvorni kapeli v Pragi ukazal peti zahvalno pesem, sla pa je nagradil z zlato verižico, vredno 190 kron. Papež Klement VIII. je napisal pismo Andreju Turjaškemu z zahvalo za njegovo hrabrost v boju. Po vseh cerkvah se je pela zahvalna pesem, v pridigah so se spominjali slavnih vojskovodij...

...V spomin sijajne zmage pri Sisku se 22. junija darujejo svete maše, posvečene svetniku sv. Ahaciju. Poseben obred se je izvajal v cerkvi sv. Ahacija pri Turjaku...

...Andrej Turjaški se je sedmi dan po bitki vrnil s svojimi karlovškimi četami v Karlovec. Ko se je bližal banskim vratom, so streljali s topovi. Narod ga je sprejel z velikim slavljem in ga pospremil v cerkev Svete Trojice.

Turki so zaradi velikih izgub vojske, topov, mnogih paš in dveh vnukov sultanovih sester razglasili »žalostno leto« .

Zaključek

Narodna zavest, pripadnost slovenstvu in ljubezen do domovine Slovenije je močno povezana s poznavanjem korenin, zgodovinske preteklosti in spoštljivega spomina do pomembnih osebnosti, ki so skozi stoletja , na različnih področjih, postavljale temelje naše države Slovenije, stare res komaj 35 let. Eden izmed številnih je tudi Andrej Turjaški. Njegovo obeležje v Parku znanih Suhokranjcev je dokaz, da smo se v lokalni skupnosti zavedali njegove veličine in mu tudi v stolpu gradu Žužemberk postavili razstavo. V Osnovni šoli Žužemberk je bila o Andreju Turjaškem izdelana raziskovalna naloga in posnet video film.

Da bi spodbudili spoznavanje velikega vojskovodje in zgodovinsko dogajanje njegovega časa, priporočamo Pot po sledovih Andreja Turjaškega, ki jo je predstavila Barbara Žnidaršič v zanimivi brošuri. V pomoč bo organizatorjem šolskih ekskurzij in izletov , pa tudi družinam, ki jih zanima preteklost.

Priporoča , po predhodni pripravi, ogled naslednjih krajev : **Šumberk** – razvaline gradu in kapele sv. Katarine, od koder izvira rod Andreja Turjaškega ; **Žužemberk** – grad, kjer je bil rojen, in Park znanih Suhokranjcev ; **Karlovac** – trdnjava Dubovac, kjer je bil A. Turjaški poveljnik Vojne krajine ; **Sisek** s trdnjavo , kjer je potekala znamenita bitka ; **Turjak** – grad in cerkev sv. Ahaca, posvečeni bitki pri Sisku.

Andrej pl. Turjaški pa se ni zapisal le v zgodovino pogumnih vojskovodij, ampak tudi kot plemič z visoko moralo, ki je zagotovil pokop turških poveljnikov z vojaškimi častmi. Plemenit vzgled za vse čase.

mag. Jelka Mrvar

Literatura:

- *Preinfalk, M. (2005). Auerspergi. Po sledeh mogočnega tura : ZRC SAZU*
- *Žargi, M. (1993). Bitka pri Sisku, Ljubljana : Narodni muzej*
- *Žargi, M. (2003). Zgodovina gradu Žužemberk , Žužemberški grad*
- *Žnidaršič, B. (2009). Po sledovih Andreja Turjaškega : Zavod za turizem Parnas*

Prispevek s fotografijami lahko preberete na spletu: svobodnaslovenija.com.ar

CIKEL FILMOV LITE STANTIČ

v Muzeju latinskoameriške umetnosti

Lita Stantič sodi med najpomembnejše filmske producentke v Argentini. Njeno delo ni bilo nagrajeno le z naklonjenostjo občinstva, temveč tudi s številnimi mednarodnimi priznanji. Pred nekaj leti sem v digitalni reviji *Rodna gruda* objavil intervju z Lito, ki je dostopen na naslovu: <https://zdruzenje-sim.si/rod-nagruda/2023/04/30/lita-stantic-slovenka-v-vrhu-filmske-industrije/>. V preteklem juliju je v MALBA (Muzeju latinskoameriške umetnosti) potekal cikel njenih filmov. Ta ugledna kulturna ustanova go-

sti dogodke izjemnega pomena, med drugim je 27. novembra 2003 tam nastopil filozof Slavoj Žižek s predavanjem »Hitchcockovi organi brez telesa«. Lita Stantič nikoli ne skriva svojih slovenskih korenin, prav nasprotno. V svoji (avto)biografski knjigi navaja tudi pravilno slovensko zapisani imeni svojih staršev: Stanko Stantič in Gisela Godnič. Filmski cikel predstavlja zelo celovit pregled njenega bogatega ustvarjalnega opusa. Posebej velja omeniti, da je 2004 obiskala

Slovenijo, se srečala s svojimi sorodniki ter bila povabljena na Filmski festival v Gorici. Ob tej priložnosti so tam predvajali njen film *Un muro de silencio* (Zid molka), edini film, pri katerem ni nastopila le kot producentka, temveč tudi kot režiserka. Med vidnejšimi igralkami in igralci v njenih filmih izstopata Vanessa Redgrave in Julie Christie. Čeprav film *Camila* ni med njenimi najljubšimi deli, si ga je ogledalo več kot dva milijona in pol gledalcev, med njimi seveda tudi avtor teh vrstic. Načrtovala je nov obisk Slovenije, a ga je preprečila pandemija. Gre za zaslužno priznanje ustvarjalki, ki jo lahko upravičeno štejemo med pomembne osebnosti slovenskega priseljenstva v Argentini. Predvajani filmi so bili:

- Miss Mary (Gospodična Mary)
- La ciénaga (Močvirje)
- Tan de repente (Tako nenadoma)
- La guardería (Otroški vrtec)
- Habi, la extranjera (Habi, tujka)
- Hamaca paraguayana (Paragvajska viseča mreža)
- Errante (Popotnica ali Tavajoča)
- Café de los maestros (Kavarna mojstrov)
- Dársena Sur (Južni dok)
- Camila (Kamila)
- Cordero de Dios (Jagnje božje)
- La deuda (Dolg)
- Bolivia (Bolivija)

Rok Fink
Lektorirala: Tjaša Lorbek

IZ DOMAČIH LOGOV | Mali srpan

Mesec julij je sedmi po vrsti, kar pomeni, da je prva polovica leta že za nami. Julij poznamo v Sloveniji še pod drugim imenom in sicer mali srpan. Ime meseca je v starih časih naznanjevalo začetek žetve. Julij je dobil ime po Juliju Cezarju, rimskemu državniku in vojskovodji. V preteklosti se je mesec imenoval Quintilis, kar pomeni peti mesec, saj se je rimsko leto nekoč začelo marca. Julij je značilen po poletju, visokih temperaturah in počitnicah. V Sloveniji je to čas šolskih počitnic, dopustov in številnih prireditvev na prostem. Narava je v polnem razcvetu, polja zorijo, pogosto pa se pojavljajo tudi poletne nevihte. Za večino ljudi je julij čas počitka, potovanja, morja in druženja. Pomemben je tudi za kmetijstvo, saj potekajo žetve in spravilo pridelkov. Julij ali mali srpan, je v povprečju najtoplejši mesec na severni polobli, ter najhladnejši mesec na južni zemeljski polobli. Ljudski pregovori malega srpana pravijo, da "Marjeta (20.julija) grom in strelo obe-

ta", "Pred Jakobom tri dni lepo, rž v redu zorela bo", in še: "Ako mravlje preko navade mravljišča znašajo, zgodnjo in hudo zimo oznanjajo". Kakor je letošnji mali srpan prinesel rekordno visoke temperature, tako je tudi politično prizorišče ogreto do maksimuma. Janševa vlada pregleduje zapuščino Golobove vlade, odkriva izpraznjene blagajne po ministrstvih, opozicija pa zavira predloge zakonov za izboljšanje življenja državljanov. Razumi, kdor more, saj naj bi se v demokraciji za večjo blaginjo naroda zavzemale vse politične stranke. A v Sloveniji temu še vedno ni tako. Stare strukture se bojijo preiskave svojih dejanj, zato ovi- rajo sprejetje novele o parlamentarni preiskavi. Po zaključenem zbiranju podpisov sredi julija je Državni zbor 23. julija 2026 sprejel odlok o razpisu zakonodajnega referenduma o noveli zakona o parlamentarni preiskavi (ZPPre-B). Obetajo se tudi nove pobude za posvetovalne referendume: Konec julija so koalicijske stranke in stranka Resni.ca vložile

predloge za tri dodatne posvetovalne referendume: o ukinitvi obveznega RTV-prispevka, o socialni pomoči za delovno sposobne ter o udeležbi državljanov tretjih držav na lokalnih volitvah. Očitno se bo vroče poletje preneslo še v vročo politično jesen. Julij 2026 je v športnem svetu prinesel zgodovinske uspehe za slovenske športnike, predvsem na kolesarskih cestah in v ekipnih športih. Kolesarski vrhunec leta je zagotovo peta zgodovinska zmaga našega kolesarja Tadeja Pogačarja, ki je največji športni pečat meseca pusti na 113. izvedbi Dirke po Franciji, ki je potekala od 4. do 26. julija, na kateri je že petič osvojil rumeno majico. Po zaključku dirke v Parizu so mu v domači Komendi pripravili velik sprejem z vstopom s helikopterjem. Uspehe pa beležimo tudi v ekipnih športih. Slovenska moška odbojkarska reprezentanca se je ob koncu julija prek Turčije prebila v polfinale zaključnega turnirja Lige narodov v kitajskem Ningboju.

Za vstop v finale bijejo boj z aktualnimi podprvaki Poljaki. V košarki je mlada slovenska reprezentanca poskrbela za izjemen uspeh z uvrstitvijo v polfinale evropskega prvenstva, potem ko so po napetem zaključku tesno ugnali vrstnike iz Izraela. V katoliškem cerkvenem koledarju mali srpan zaznamujejo številni pomembni dogodki in prazniki svetnikov, med katerimi izstopajo evropski sozavetniki in apostoli. Liturgično obdobje v juliju sicer spada v navadni čas cerkvenega leta, ko se v bogoslužju berejo in premišljujejo vsakdanje Jezusovo življenje in nauki. 3. julija goduje Sveti Tomaž, apostol, 5. julija Sveta Ciril in Metod, slovanska apostola in sozavetnika Evrope, 11. julija Sveti Benedikt, opat in sozavetnik Evrope, 26. julija Sveta Joahim in Ana, starša Device Marije ter Sveti Krištof, zavetnik popotnikov. Dragi popotniki z obeh strani oceana, bodite dobro, kjerkoli boste!

Franci M. Donko

DESDE LOS PAGOS ESLOVENOS | Mali srpan

El mes de julio es el séptimo mes del calendario, lo que significa que ya dejamos atrás la primera mitad del año. En Eslovenia, julio también es conocido por otro nombre: mali srpan (pequeña siega). En tiempos antiguos, el nombre del mes anunciaba el comienzo de la cosecha. Julio recibió su nombre por Julio César, el estadista, comandante y emperador romano. En la época de los romanos, el mes se llamaba Quintilis, que significa "quinto mes", ya que el año romano comenzaba en marzo. Julio se caracteriza por el verano, las altas temperaturas y las vacaciones. En Eslovenia es tiempo de vacaciones escolares, de descanso y de numerosos eventos al aire libre. La naturaleza está en pleno esplendor, los campos maduran y a menudo aparecen tormentas de verano. Para la mayoría de la gente, julio es tiempo de descanso, viajes, mar y convivencia. También es importante para la agricultura, ya que se realizan las cosechas y la recolección de los productos. Julio, o mali srpan, es en promedio el mes más cálido del hemisferio norte y el más frío del hemisferio sur. Los refranes populares del mali srpan di-

cen: "Marjeta (20 de julio) promete truenos y relámpagos"; "tres días de buen tiempo antes de San Jacobo harán que el centeno madure bien", y también: "Si las hormigas llevan al hormiguero más de lo habitual, anuncian un invierno temprano y duro". Así como este mali srpan ha traído temperaturas récord, también el escenario político está calentado al máximo. El gobierno de Janša revisa la herencia del gobierno de Golob, descubre cajas vacías en los ministerios, mientras la oposición bloquea propuestas de leyes destinadas a mejorar la vida de los ciudadanos. Que lo entienda quien pueda, ya que en una democracia todas las fuerzas políticas deberían trabajar por una mayor prosperidad del pueblo. Pero en Eslovenia aún no es así. Las viejas estructuras temen la investigación de sus actos y por eso obstaculizan la aprobación de la enmienda a la ley sobre la investigación parlamentaria. Tras la finalización de la recogida de firmas a mediados de julio, la Asamblea Nacional aprobó el 23 de julio de 2026 el decreto para convocar un referéndum legislativo sobre la enmienda de la ley de investigación parlamentaria (ZPPre-B). También se anuncian nuevas iniciativas

para referendos consultivos: a finales de julio, los partidos de la coalición y el partido Resni.ca presentaron propuestas para tres referendos consultivos adicionales: sobre la abolición de la contribución obligatoria a la televisión pública RTV, sobre la ayuda social para personas capaces de trabajar y sobre la participación de ciudadanos de terceros países en las elecciones locales. Parece que el verano caluroso se trasladará a un otoño político igualmente ardiente. Julio de 2026 trajo éxitos históricos para los deportistas eslovenos, especialmente en ciclismo pero también en los deportes de equipo. El punto culminante del ciclismo fue sin duda la quinta victoria histórica de nuestro ciclista Tadej Pogačar, que dejó la mayor huella deportiva del mes en la 113.ª edición del Tour de Francia, celebrada del 4 al 26 de julio, donde ganó la camisa amarilla por quinta vez. Tras la conclusión de la carrera en París, le prepararon una gran recepción en su localidad natal, Komenda, con llegada en helicóptero. También registramos éxitos en los deportes de equipo. La selección masculina de voleibol de Eslovenia se clasificó a finales de julio para las semifinales del torneo final de

la Liga de Naciones en Ningbo, China, tras superar a Turquía. Para entrar en la final luchan contra los actuales subcampeones, Polonia. En baloncesto, la joven selección eslovena logró un éxito excepcional al clasificarse para las semifinales del campeonato europeo, después de vencer por poco a sus rivales de Israel en un final muy ajustado. En el calendario litúrgico católico, mali srpan está marcado por numerosas festividades y celebraciones de santos, entre los cuales destacan los patronos europeos y los apóstoles. El período litúrgico de julio pertenece al tiempo ordinario del año eclesial, cuando en la liturgia se leen y meditan la vida cotidiana de Jesús y sus enseñanzas. El 3 de julio se celebra a Santo Tomás, apóstol; el 5 de julio a los Santos Cirilo y Metodio, apóstoles de los pueblos eslavos y patronos de Europa; el 11 de julio a San Benito, abad y patrono de Europa; el 26 de julio a San Joaquín y Santa Ana, padres de la Virgen María, y a San Cristóbal, patrono de los viajeros. Queridos viajeros de ambos lados del océano, que estén bien dondequiera que estén.

Franci M. Donko

KOLEDAR

6. avgusta

Dobrodelna degustacija vin za Akamasoa Argentina - Veleposlaništvo Republike Slovenije v Buenos Airesu

9. avgusta

Mladinski dan - Slovenski dom Carapachay

16. avgusta

Romanje k Mariji v Lourdes

23. avgusta

Mladinski dan - Slomškov dom - Ramos Mejía

OSEBNE NOVICE

DIPLOMA

Pred komisijo univerze v Cordobi je **Ignacij Mizerit** pozitivno zagovarjal svojo tezo in prejel naslov **doktor geoloških znanosti**. Čestitamo!

“ ZA RAZMISLEK IN NASMEH ”

“En dober pregovor na dan, prežene slabo voljo stran”

PREGOVORI IN CITATI

ŽALOST

Držali smo pesti, navijali, peli in kričali do izgube glasu ... , a vseeno ni pomagalo: Španija je premagala Argentino. Španija je novi svetovni prvak v nogometu.

Ni namen te skromne rubrike pisati obširne analize o tekmi, še manj ponavljati različne teorije zarote, ki krožijo po družbenih omrežjih. Končno moramo biti ponosni tudi na drugo mesto, kajne?

Lepo je po izgubljeni bitki izjavil trener argentinske ekipe Lionel Scaloni: “Zdaj sem žalosten, a sem predvsem hvaležen do teh fantov, ker priti do sem stane ogromno truda. Dali smo vse od sebe. Ta ekipa je velik zgled za naše ljudi in naš narod.”

Naj tudi ti pregovori malce utešijo vašo žalost:

- Kadar žalost do vrha prekipi, se veselje

oglasi. (slovenski pregovor)

- Boljše je, če te modri razžalosti, kakor če te bedak razveseli. (arabski pregovor)
- Če si potrpežljiv v trenutku jeze, se boš izognil stotim dnevom žalosti. (kitajski pregovor)
- Prej ubije nenadno veselje kot dolga žalost. (latinski pregovor)
- Žalost se stopi v toplini bližnjih. (grenlandski pregovor)
- Kdor ljubi žalost, bo vedno našel nekaj, nad čimer se lahko pritožuje. (danski pregovor)
- Poleg bolnika je še zdravi žalosten. (slovenski pregovor)
- Ne moreš preprečiti, da bi ptica žalosti letela nad teboj, lahko pa preprečiš, da bi

si spletla gnezdo v tvojih laseh. (kitajski pregovor)

- Žalost ne mine, dokler je ne izjočeš. (etiopski pregovor)
- Žalost človeka prezgodaj postara. (nemški pregovor)
- Kdor v jezi in žalosti molči, nikdar dolgo ne živi. (slovenski pregovor)
- Žalost je otrok prevelike sreče. (irski pregovor)
- Ob dobri ženi je žalost polovična in veselje dvojno. (ruski pregovor)
- Veselje in žalost spita v isti postelji. (slovenski pregovor)

Izbral: Jože Jan

59. MLADINSKI DAN CARAPACHAY

SCARY DOMOOVI

VABLJENI 9. AVGUSTA

Dra. Cecilia Grierson 3867, Villa Adelina, Buenos Aires

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

VSAKOLETNO ROMANJE K MARIJI V LOURDES

V nedeljo 16. avgusta, ob 10 uri

V gornji cerkvi:

- Rožni venec, pete litanije, blagoslov z Najsvetejšim
- Sveta maša za bolnike.
- Priložnost za spoved

“Lurška Marija, usmili se nas in usliši naše prošnje!”

Vsi lepo vabljeni!

ESTO ES AKAMASOA SEAMOS AMIGOS

CATA DE VINOS

evento a beneficio

VINOS ARGENTINOS Y ESLOVENOS

FECHA Y HORA
JUEVES 6 DE AGOSTO
19:00 HS

LUGAR
EMBAJADA DE ESLOVENIA
BUENOS AIRES

VALOR
\$ 40.000
CUPOS LIMITADOS

Confirmar participación a: sloembassy.buenosaires@gov.si

A beneficio de Akamasoa Argentina, ONG y movimiento de solidaridad que trabaja para combatir la pobreza. Inspirado en la obra del Padre Pedro Opeka en Madagascar y llevado adelante en Argentina por Gastón Vigo Gasparotti.

REPUBLIKA SLOVENIJA
VELEPOSŁANIŠTVO BUENOS AIRES

REPUBLIKA DE ESLOVENIA
EMBAJADA BUENOS AIRES

NOVA VINEA

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

Antonio Podržaj e Hijos S.R.L.

Grupo HZ

SL*AR
CÁMARA DE COMERCIO
ESLOVENO ARGENTINA

BAJDA s.r.l.

PACAT ULTIMO
SMALL BATCH COW

SVOBODNA SLOVENIJA | Glasilo Slovencev v Argentini

Ustanovitelj: Miloš Stare

Lastnik: društvo Zedinjena Slovenija

Predsednik: Albin Magister

Uredniška ekipa:

Jože Jan, Tomi Kastelic, Sofi Komar,

Lucijana Vombergar in Leila Erjavec

SVOBODNA SLOVENIJA / ESLOVENIA LI BRE

Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires - Argentina

email: svobodna.ba@gmail.com

www.svobodnaslovenija.com.ar

Podpisani članki lahko ne izražajo mnenja in uredniške usmeritve Svobodne Slovenije.